

Kurzy budou probíhat v ILFu a na pracovištích jednotlivých lektorů. Informace o kurzech a možnost přihlášení je nadále na www.ipvz.cz, ovšem pod katedrou posudkového lékařství. Předpokládáme rozšíření spolupráce s ostatními subkatedrami (psychiatrie; dětská psychiatrie; klinická psychologie; návykové nemoci; sexuologie; soudní lékařství), univerzitními pracovišti, soudy, ministerstvy (spravedlnosti, zdravotnictví, práce a sociálních

věcí), s odbornými společnostmi (např. Sekce soudní psychiatrie při Psychiatrické společnosti ČLS JEP, Společnost soudních znalců ve zdravotnictví) a především s jednotlivými aktivními znalci.

Uvítáme připomínky, za které děkujeme.

MUDr. Jiří Švarc, Ph.D.

Psychiatrická léčebna Bohnice; IPVZ, Praha
e-mail: Svarc@PLBohnice.cz

Základní pojmy v sexuologii

Weiss P.

V rámci XVIII. mezinárodního kongresu WAS (World Association for Sexual Health), jedné z nejvýznamnějších mezinárodních organizací sdružujících profesionály pracující v oblasti lidského sexuálního zdraví, konaného v Sydney ve dnech 15. - 19. 4. 2007, byly na všeobecném shromáždění členů asociace představeny výsledky práce komise určené k rozpracování základních definicí pojmů užívaných v sexuologii a v jejích různých specializacích už na předchozím kongresu v Montrealu v roce 2004. Kromě vlastních definicí přitom experti do značné míry vycházeli i z definicí publikovaných v Oxfordském slovníku [2].

SEX

Pojem se týká těch biologických charakteristik, které definují člověka jako muže nebo jako ženu. (Tyto soubory biologických charakteristik se přitom vzájemně nevyklučují, jelikož existují jedinci, kteří jsou nositeli obou. Tyto charakteristiky však směřují k rozlišení lidí na muže a ženy. V mnoha jazycích je termín sex užíván spíše ve významu sexuální aktivity, z technických důvodů je ale v kontextu odborné terminologie upřednostňována spíše uvedená definice.)

SEXUALITA

Je ústředním a celoživotním aspektem lidského života a zahrnuje sex, pohlavní identitu a roli, sexuální orientaci, eroticismus, rozkoš, intimitu a reprodukci. Sexualita je prožívána a vyjadřována v myšlenkách, fantaziích, touhách, přesvědčeních, postojích, hodnotách, v chování, činnostech, rolích a vztazích. Sexualita může obsahovat všechny tyto dimenze, ne všechny však v ní musí být vždy prožívané nebo vyjadřované. Sexualita je ovlivňována interakcí biologických, psychologických, sociálních, ekonomických, politických, kulturních, etických, právních, historických, náboženských a duchovních (spirituálních) faktorů.

SEXUÁLNÍ ZDRAVÍ

Je to stav fyzického, emocionálního, duševního a sociálního blaha (well-being) ve vztahu k sexualitě, není to tedy pouhá nepřítomnost choroby, dysfunkce či defektu. Sexuální zdraví vyžaduje pozitivní a respektující přístup k sexualitě a k sexuálním vztahům, dále možnost mít příjemné a bezpečné sexuální zkušenosti, a to bez donucování, diskriminace a násilí. Pro dosažení a pro podporu sexuálního zdraví musí být respektována, chráněna a naplňována sexuální práva všech lidí.

SEXUOLOGIE

Všeobecný termín zahrnující vědecké studium všech aspektů sexuality. Odvozeninami z tohoto pojmu jsou sexuologický (adjektivum popisující některý z aspektů studia sexuality) a sexuolog - termín označující odborníka pracujícího v sexuologii. Sexuologové přitom pracují v širokém spektru oborů, z nichž se některé mohou i překrývat. Jde především o tyto obory a specializace:

V oblasti behaviorálních věd

Sexuální poradce: Odborník s uznanou profesionální kvalifikací v jedné nebo ve více behaviorálních vědách a se speciálním výcvikem v sexuologii, který aplikuje při poskytování poradenství a vedení v osobních, psychologických, sociálních či duchovních aspektech sexuálního života klientů.

Sexuální psychoterapeut: Odborník s uznanou odbornou kvalifikací v behaviorálních nebo v klinických oborech a se speciálním výcvikem v sexuologii, který využívá patřičná vyšetření a psychoterapeutické prostředky při terapii sexuálních poruch.

V klinických oborech

Sexuální medicína: Oblast medicíny, která se specializuje na všechny aspekty sexuálního zdraví.

Lékař – sexuolog (Sexual Health Physician): Odborník s uznanou medicínskou kvalifikací a se speciálním výcvikem v sexuologii, který poskytuje lékařské služby související se sexuálním zdravím.

Chirurg – sexuolog (Sexual Health Surgeon): Odborník s uznanou medicínskou kvalifikací a se speciálním výcvikem v sexuologii, který poskytuje chirurgické služby související se sexuálním zdravím.

V oblasti výchovy a osvěty

Sexuální pedagog: Odborník s uznanou kvalifikací v oblasti výchovy a se speciálním výcvikem v sexuologii, který poskytuje služby v oblasti sexuální výchovy dětí, adolescentů, dospělých, rodičů a osob se speciálními potřebami.

V oblasti výzkumu

Sexuologický výzkum: Každá etická výzkumná aktivita, užívající uznané a ověřené techniky zaměřené na studium lidské či zvířecí sexuality. Výzkum přitom probíhá v rámci sexuologovy specializace a aplikují se v něm proto techniky používané v těchto speciálních disciplíně. Výzkum je veden ve všech oblastech sexuologie, a to jako výzkum základní, behaviorální, klinický, pedagogický a sociokulturní.

V oblasti sociokulturní

Sexuologický antropolog: Odborník s uznanou vědeckou hodností v antropologii a se speciálním výcvikem v sexuologii, které využívá při realizaci antropologických studií.

Sexuologický sociolog: Odborník s uznanou vědeckou hodností v sociologii a se speciálním výcvikem v sexuologii, která využívá při realizaci sociálních a kulturních studií.

Domnívám se, že upřesnění a eventuální sjednocení některých běžně užívaných pojmů našeho oboru může být užitečné i pro naše profesionály. Jsem si přitom vědom, že některé odlišnosti české sexuologie, vyplývající z její historie i z některých jejích specifík, mohou vést k odlišnému chápání některých základních sexuologických termínů. Z nabídnutého pojmosloví je přitom zřejmé, že WAS při své práci vycházela především ze současné sexuologické praxe v anglosaských zemích, především pak v USA (kde například sexuologie není medicínskou kategorií v užším slova smyslu). Z tohoto hlediska pak považuji nabídnuté definice spíše za podnět k terminologické diskusi našich odborníků než za definitivní a závaznou terminologii.

LITERATURA

---

1. World Association for Sexual Health: Definitions Presented at the WAS General Assembly, Sydney, April 17th, 2007.
2. **Pearsall, J. (ed.):** The Concise Oxford English Dictionary. 10th edition. Oxford University Press, 2002.

*Prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D.
Sexuologický ústav 1. LF UK a VFN, Praha
e-mail: weisspetr@volny.cz*

Ruský medvěd potřebuje vyzrálivět

Nešpor K, Csémy L.

Alkohol a ruští muži

V Rusku došlo k poklesu střední délky života, což je v kontrastu s vývojem ve většině jiných zemí. Uvedená skutečnost se dává do souvislosti s vysokou spotřebou alkoholu u ruských mužů. Tým britských a ruských odborníků zkoumal v nedávno uveřejněné práci příčiny smrti u mužů v pracovním věku (tj. mezi 25 až 54 lety) v typickém ruském městě Izhevsk. Ukázalo se, že 51 % zemřelých bylo problémovými pijáky a 43 % úmrtí bylo možno přičíst nebezpečnému pití alkoholu (Leon a spol., 2007).

Počátkem 80. let se odhadoval počet úmrtí souvisejících s alkoholem v Rusku na 500 000 ročně, což činilo 32 % všech úmrtí. Gorbačovovy restriktce způsobily, že spotřeba 100% alkoholu na jednoho obyvatele klesla z 14,2 litru za rok 1984 na 10,5 litru za rok 1986. Tím bylo v letech 1986 až 1991 zachráněno 1,22 miliónu osob. Za Jelcinovy éry spotřeba a úmrtnost opět narůstaly (Nemtsov, 2002) a tento trend přetrvává. Korelaci mezi konzumem alkoholu u mužů a vysokou mortalitou potvrdila i pozdější práce Nicholsona a spol. (2005).